

ACC. N:R M. 8930 : / - // .

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amanda Åkesson
Härad: Bjäre Adress: Vejby, Vejbyslätt
Socken: Barkåkra Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: 1943 Född år 1883 i Barkåkra.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stad av och boud.

Ullma M. 7840B

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 8930:1.

Landskap: Skåne
Härad: Bjärs
Socken: Barkåkra
Uppteckningsår: 1943

Upptecknat av: Amanda Åkeson
Adress: Yegby, Yegby gård
Berättat av: Amanda Åkeson
Född år 1883 i Barkåkra

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Umskr M. 78 A+B.

Om gamla möbler.

Medföljande skiss visar utseende och möblering i en bondgård på 1800-talets mitt i Bjärs härad.

Man kom först in i förstugan (förstun).

Öfverdörarna till denna voro mestadels i två halvor, delade på så vis att, medan den verksta halvan var stängt den öfre kunde vara öppen.

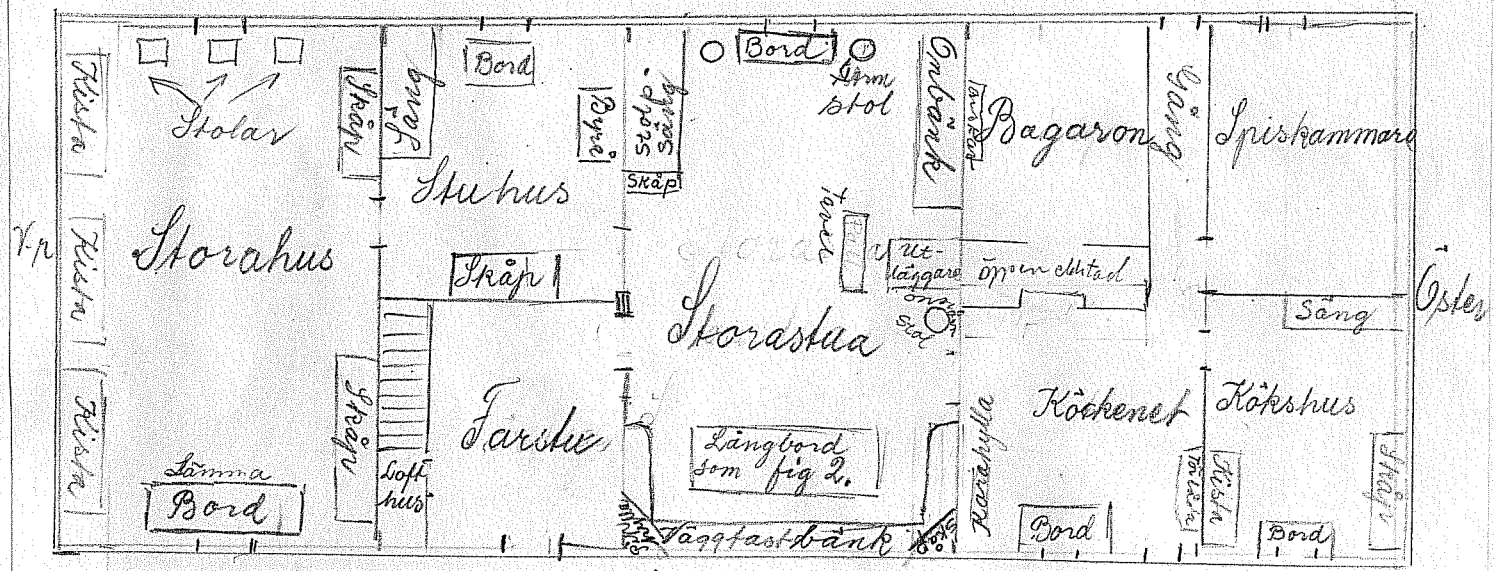
Från förstugan kom man in i storstugan (Stora stua). Håi var inredningen följande.

Som de allra flesta boningshus voro byggda i öst-väst hade man så vid södra långväggen väggfasta bänkar. Strax innan för dörren var en kortbänk, det var drängarnas plats, så under fönstren en långbänk och så åter en kortbänk.

Skriv endast på denna sida!

8930

Norr

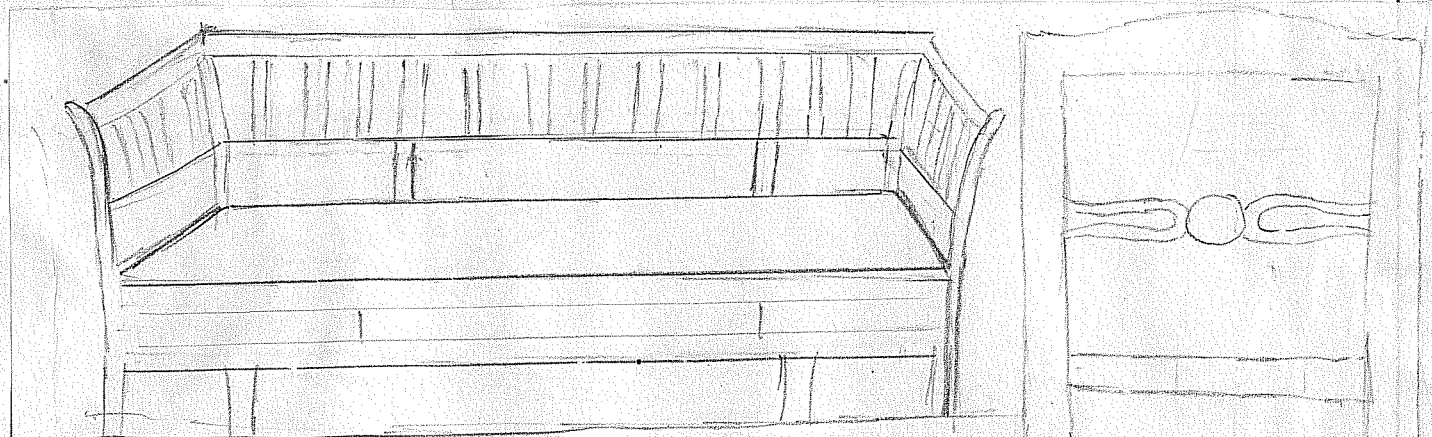

Söder

Skiss av en bondstuga i Bjäre härad i mitten på 1800 talet.

ACC. N:R M. 8930:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hemgjord soffa.

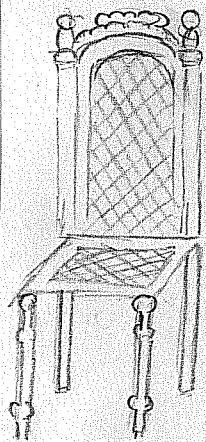

Fig. 1.

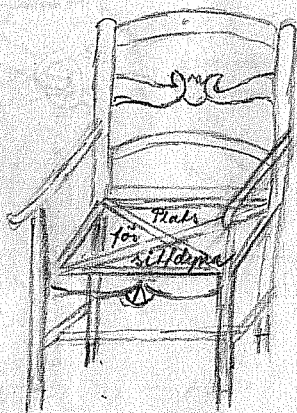

Fig. 2. LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

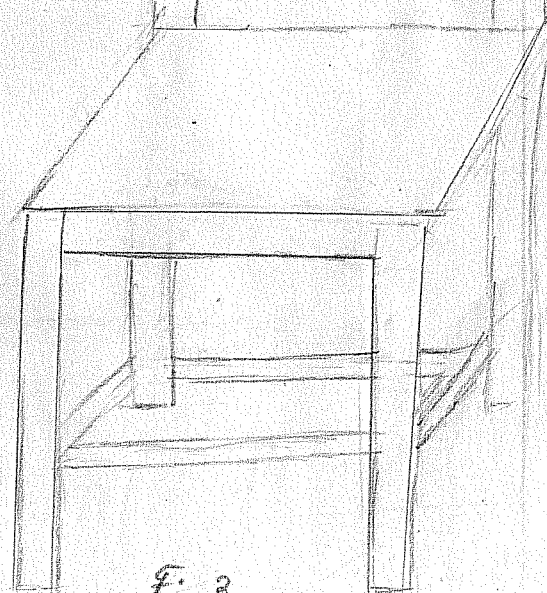

Fig. 3.

ACC. N:R M. 8930:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den sista nämnda bänke var husfaderns plats.
I hörnet där ovan hade ett väggfast hörn ^(Hjöringskäv) sitt
sitt plats. Målet i blått eller grönt samt med
röda tullysener. I motsatta hörnet innanför dörren
hade pipa nyllan sin plats. Där brukade finnas
många långskäftade pipor också Tobakschateller.
Fram för bänkarna stod ett långbord.
utseende som fig. 2. Både bänkarna och bord
var vitskurade men vid någån timer beuddes
över bänkarna soralu ylle tyg atycken i
konströnanad desse kallades för gömme.
På bordet lades en hemvid drällsduk. Om
någon en vanlig vardag på besök och skulle
na fraktering lades ej duk på hela bordet
utan endast en smal linne duk fram för
gästen. Desse linne dukar voro flätade vid ena
kottändan i vackra mönster och kallades för
trajer. Så återvände vi till husfaderns plats

3)

Däriintill var dörran som ledde ut till köket.
Vid sidan om dörran var plats för en stol, en
s. k. pappas stol lik fig. 9. Dock endast med
tre ben. En sådan stol finnes kvar i
engård. Bredvid stolen var den stora utläggar-
ugnens (orou.) denna var av järn och med avbild-
ningarna av Sakkt Görans strid med draken
eller också med en s. k. kejsarbild.
Vid andra sidan om ugnen var en bänk
ganska bred så den gägrades som sovsäte.
Denna bänk kallades ontänk. Under
fönstren vid andra väggen var plats för bord
och ett par stolar. Bordet av avlämpt utan
någon lös skiva men med en låda mitt under
att draga ut på långsidan. Stolarna var
hän gjorda skissen utvisar ett par sådana
typer. Armstolarna var gjorda med lös
höppad sits. Sittedyman var stoppad med vinnbart.

ACC. NR M. 8930:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Denna sistnämnda bänk var husfaderns plats.
I värmnet där ovan hade ett väggfast ^(Hjöringskärl) römskäp
sin plats. Målet i blått eller grönt samt med
röda tulypener. I motsatta värmnet imman för värmnet
hade pipa nyllan sin plats. Där brukade finnas
många långskaftade pipor också Tobakschateller.
Fram för bänkarna stod ett långbord
utseende som fig. 9. Både bänkarna och bord
var vitskurade men vid någtider beuddes
över bänkarna soralu ylletyggatyggen i
konströnad desse kallades för gömme.
På bordet lades en hemvävd drällsduk. Om
någon en vanlig vardag på besök och skulle
na frakting lades ej duk på hela bordet
utan endast en smal linne duk fram för
gästen. Dessa linne dukar voro präglade vid ena
körtändan i vackra mönster och kallades för
trajer. Så återvände vi till husfaderns plats

3)
ACC. N:R M. 8930:3.

Därintill var dörran som ledde ut till köket.
Vid sidan om dörran var plats för en stol, en
s. k. fufars stol, lik fig. 4. dock endast med
tre ben. En sådan stol finnes kvar i
en gård. Bredvid stolen var den stora utläggs-
ugnen (onen) denna var av jäms och med avbild-
ningar av Sakkt Görans strid med draken
eller också med en s. k. kejsarbild.
Vid andra sidan om ugnen var en bänk
ganska bred så den gräddes som sopplatt.
Denna bänk kallades onbänk. Under
fönstret vid andra väggen var plats för bord
och ett par stolar. Bordet av avlångt utan
någon lös skiva men med en låda mitt under
att draga ut på längsidan. Stolarna vara
hanngjorda skissen utvisar ett par sådana
typer. Armstolarna vara gjorda med lös
stoppad sits. Sittelynan var stoppad med svinbäst

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LU
FO
Yag var gjord
som bäggen
en s. k. stolpa-
skåps inre
man kunde helt
fylla in med
sån lång pall
lägn för skammal
t. Andet skammal
ströket.
Någon dörrtröskel
under flyttas
uppe under bjälken
Den var avsedd
och tröskel.
En sådan flyttas
i det lilla bordet
ts där.

En bord-bänk var ju vägen uppställd nästan
året om. Från stora stua ledde en dörr ut
i stora kaset, lilla hus eller kammeret som det
också kallades. Här stod en långsäng vari
förvarades kammets sängkläder, den som ej
användes idagligt bruk. Det vittnade om
husets välmåga när sängen fullt uppbäddad
med ulldynor och pudror (putor) och ett
vackert Fäcke i konstvävnad breddes över
ett sådant Fäcke kallades Tappad.

Ett klädskåp en byrå och ett bord jämte stolar
funnos i detta rum. Västra rum som sträckt
sig över hela byggnadens bredd kallades för
Stora hus. Här hade ett par stora skåp
sina plats och så kistorna vari förvarades
linne och yllevävnader. 1800-tallets kista
har ett högt välvt lock ofta järnbeslaget
1700-tallets kista har lågare lock.

ACC. N:R M. 8930:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Denna sistnämnda bänk var husfaderns plats
I hörnet där ovan hade ett väggfast ^{skjörskåp} hörnsoffa
sin plats. Målat i blått eller grönt samit med
röda tullysener. I motsatta hörnet innan för dörren
hade pipnyllan sin plats. Där brukade finnas
många långskaftade pipor också Tobakschateller
Fram för bänkarna stod ett lång bord.
utseende som fig 2. Både bänkarna och bord
var vitstuckade men vid nätterna beddes
över bänkarna somala ylletygatycken i
konströnd disse kallades för gömme.
På bordet lades en hemvävd drällsduk. Som
någon en vanlig vardag på besök och skulle
na. Fraktering lades ej duk på hela bordet
utan endast en smal linne duk fram för
gästen. Disse linne dukar voro flätade vid ena
kottändan i vackra mönster och kallades för
trajer. Så återvända vi till husfaderns plats

3)

ACC. N:R M. 8930:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUNDS U
FOLKMINN
ARKIV

Därvidtill var dörren som ledde ut till köket.
 Vid sidan om dörren var plats för en stol, en
 s. k. farfars stol lik fig. 2. dock endast med
 tre ben. En sådan stol finnes här i
 en gård. Bredvid stolen var den stora uttåg-
 sgruppen (onen) denna var av jäms och med avbild-
 ningar av Sakkt Görans strid med draken
 eller också med en s. k. kejsarbild.
 Vid andra sidan om gruppen var en bänk
 ganska bred så den gägrades som sovrätt.
 Denna bänk kallades enbänk. Under
 fönstren vid andra väggen var plats för bord
 och ett par stolar. Bordet av avlångt utan
 någon lös skiva men med en låda mitt under
 att draga ut på långsidan. Stolarna vara
 hänggjorda skissen utvisar ett par sådana
 typer. Armstolarna vara gjorda med lös
 klappad sits. Sittdynan var stoppad med viltbark

var sjätt
 väggen
 s. k. stolpar-
 is inrett
 kunde helt
 limmas
 lång pall
 för skammel
 Andet skammel
 köket.
 i övertöskan
 i flyttas
 under bjälken
 den var avsedd
 i Triodes
 idan bylla
 i lilla bordet
 låg.

2/

ACC. N:R M. 8930:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den sista nämnda bänk var husfaderns plats.
I hörnet där ovan hade ett väggfast ^(Pijörnskarv) hörnskåp
sin plats. Målat i blått eller grönt samt med
röda tullpaner. I motsatta hörnet innanför dörren
hade pipa ryfflan sin plats. Där brukade finnas
många långskaftade pijor och också Tobakschateller.
Fram för bänkarna stod ett långbord,
utseende som fig. 2. Både bänkar och bord
var vitskurade men vid någtider breddes
över bänkarna somala ylletygatyger i
konströvad desse kallades för fjöms.
På bordet lades en renvård drällsduk. Om
någon en vanlig vardag på besök och skulle
ha fraktering lades ej duk på hela bordet
utan endast en smal linne duk fram för
gästen. Dessa linne dukar voro flätade vid ena
kortsidan i vackra mönster och kallades för
trejer. Så återvände vi till husfaderns plats

3)

ACC. N:R M. 8930:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Däriintill var dören som ledde ut till köket
Vid sidan om dören var plats för en stol, en
s. k. pufars stol lik fig. 2. dock endast med
tre ben. En sådan stol finnes här i
engård. Bredvid stolen var den stora utläggar
ugnens (oronen) denna var så jäms och med avbild-
ningar så som Götars strid med draken
eller också med en s. k. kejsarbild.
Vid andra sidan om ugnen var en bänk
ganska bred så den gägrades som sovrplats.
Denna bänk kallades onbänk. Under
fönstren vid andra väggen var plats för bord
och ett par stolar. Bordet var avlångt utan
någon lös skiva men med en låda mitt under
att draga ut på långsidan. Stolarna var
hångjorda skissen utvisar ett par sådana
typer. Armstolarna voro gjorda med lös
höppad sitts. Sittdynan var stoppad med vinnbart

4/
ark klädd med rödlakanväv. Jag var själv
en sådan gammal stoh. På den andra väggen
vade bängen sin plats. Det var en s. k. stolpa-
säng, vid en kort ända var ett skåp insett
och fram till fanns spaulakan som kunde helt
dragas ihop. Dessa voro blårutig linneväv,
framför ugnen vade en ganska lång pall
sin plats. Denne kallades nä i begyn för skammel
men i byans norra för tavol. Ordet skammel
användes även istället för dörrtröskel.

Jag har sett i en gård ovanligt många dörrtrösklar
men dessa voro hå lösa så de kunde flyttas
åt sidan. Framför ugnen uppe under bjälken
i taket var fast satt en hylla. Den var avsedd
att sätta upp mat på isomerket Triodes
astarna bra där i värmen. En sådan hylla
kallades för fjel. Istället för det lilla bordet
vade ofta vinstolen sin plats där.

57
Ett bondhem var ju vägen uppställt väntan
året om. Från stora stua ledde en dörr ut
i stua huset, lilla hus eller kammeret som det
också kallades. Här stod en långsäng vari
förvarades kamrets sängkläder. Den som g
användes idagligt bruk. Det vittnade om
husets välmåga när sängen fullt uppbedd
med ulltyger och pudror (putor) och ett
vackert Täck i konstvävad beode över
ett sådant Täck kallades Tappad.
Ett klädskåp en bejså och ett bord jemte stolar
funnos i detta rum. Västa rum som sträckt
sig över hela byggnadens bredd kallades för
Stora hus. Här hade ett par stora skåp
sin plats och så kistorna vari förvarades
linne och yllevävnader. 1800 Talets kista
var ett högt välvt lock ofta järnbestet
1700 Talets kista var lågare. Lock

6/
ACC. N:R M. 8930:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ygg har själv en kista varpå står årtalet 1871
men det ser nästan ut som den vare ända äldre
då man kan skimta äldre målning inunder.
I stora hus fanns även ett bord antingen
ett långbord eller också ett lämnabord
detta senare var ett oelänt bord med låda
inunder som drogs ut mot portändan. Vid
sidorna var med gångjärn fastsatta
skivor (lämnar) som kunde fällas upp
med hjälp av två stödben som gingskors,
med båda lämnarna uppslagna var
bordet ganska lågt. Hängjorda stolar
stod i rad under fönstren. Om gardiner
var uppsatta var dessa då endast en liten
kort tvånggardin. S. k. långgardiner kom
långt senare i bruk. Ofta fanns dörr från
stora hus ut i förtugan dock ej alltid. I förtuga
var uppgång till vinden / loftet /

Från stora stua kom man ut i köket (kökenet).
Här var det öppna spis och när bade man ved i
ugnen i stora stua. Öven bakugnen (bagarugnen)
eldades upp från köket. Ett bord och några
hyllor på väggen var dels inredningen
hyllorna kallades parahyllor och användes
till att sätta upp tallriken o. d. på. Disktrasan
kallades för karalassen. En låda för ved och
förråd och så (Tälåsa) från köket gick en
dör till spiskammaren och en dör till kökskruket.
Detta senare rummet brukade vara pigkammare.
Golvet i köket var antingen jordgolv eller
belagt med kullerstenar. Golvet i rummet
var trägolv vitskarade och bestödda med
spösand. På den öppna spisen i köket lagades
maten grytan sattes på en tre fot hög vovude
och eldades. Öven vid trät koktes vattnet i en
stör kopparkittel på den öppna spisen.

8/

I början på 80 talet började man plocka ut de väggfaste bänkarna, långbordet fick sin plats i spiskammaren. Höga hörnsåp som räckte från golv till tak leestades hos någon smickare äresså bord. Hörnsåpet (hörnensåpet) var avdelat på mitten så det bildade en vacker båge mellan övre och nedre delen. Bordet var ett tämningsbord. Ömbänken togs även ut och ersattes med en hemgjord soffa av den typ ungefär som ned följande skiss visar. En vanlig träramens långsäng fick ersätta stolpa sängen, men blev så länge dugade de hemgjorda stolarna. Sparlåkan över sängen användes ännu dock på annat vis än förut. En träställning (sängakrona) sattes upp på väggen ovan sängen däröver lades så ett långt stöcke hemvävt rött eller blått tyg så det någode ner vid sängens

10)

ACC. N:R M. 8930:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

made även förändring skett med stora kus-
kistorna made flyttats upp på vinden (loftet), de
stora skåpen made någon snickare ändrat om.
Så att en stort skåp blivit två smala det ena
användes som linneskåp det andra att ha gångkläder
i. Sådana skåp kallades pedestal. Höga byråer
made sin plats i stället för kistorna. Tesse voro även
hempgjorda och made många lädder fem-sex stycken.
Mitt i rummet fink nu ett stort rent bord plats.
Det bestod av två halv. Ibland voro benen
starrade men lika ofta raka. Små under-
s. k. frätter bord under fönstren, färdig köpta
pinnstolar, och en finare soffa samt en gung-
stol, så var förändringen gjord och nu kallas
det g. för stora kus ritan för salen. Det
nunda bordet i salen prydes ofta med en
stor virkad duk eller också med någon
antik schal.

Sådana möbler som soffan och stolarna
fig 2 och 3 tillverkades av någon bysantinsk
sådana finns när gott om. En mycket anlitad
möbelsnickare var Erik Pålsson i Förslöv. Han
dog för ett par år sedan över mittor är gammal.
Stolen som fig 1 visar är äremsot av annat
slag. Träverket är polerat. Rygg och sits är av
flätad vottling. Den är inköpt på en auktion
på Ljungbyholmens gård. Fröstövs socken för
en femtior-sec för är sedan då auktion hölls
efter patron Schlyter. Av de sex stolar som
då köptes finns endast en kvar. Den jag nu
lyckats få berättad. Armastolen fig 2. Var jag
själv. Den andra stolen och soffan är par
på det mest vanliga mönstret och modellen.
Angående dukar på bordet var det först på mittor
som man började lägga vadduk på bordet. Det var
ofta tjänar som hade sådana hem från England.